

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

Τίτλος μαθήματος:

«Η Διάχυση του Αισώπειου Μύθου στην Ευρώπη»
(κωδ. ΕΔ0023)

Διδάσκων:

Κατσαδώρας Γεώργιος

Εργασία:

Οργάνωση πλήρους δειγματικής διδασκαλίας με βάση 5 αισώπειους μύθους.

Φοιτήτρια:

Ζάγορα Θεοδώρα, Α.Μ.: 411/2013211

Έτος: 3ο, εξάμηνο: Ε' (κατάταξη)

Ρόδος, Δεκέμβριος 2014-2015

Περιεχόμενα

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ	2
I. Γνωρίζοντας τον Αίσωπο και τους Μύθους του Αισώπου· τους «Αισώπειους Μύθους».....	4
α) Ποιος ήταν ο Αίσωπος.....	4
β) Βίος ή Μυθιστορία του Αισώπου.....	4
γ) Οι Αισώπειοι Μύθοι.....	5
δ) Προέλευση και Διαχρονικότητα των «Αισώπειων Μύθων».....	6
II. Διδασκαλία Αισώπειων Μύθων.....	7
III. Ανακεφαλαιωτικές – Ψυχαγωγικές Δραστηριότητες Πάνω στους Μύθους. .	12

❧ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ❧

- Η διδασκαλία απευθύνεται σε Δημοτικό Σχολείο
- Τάξη: Ε΄
- Μάθημα: Ευέλικτη Ζώνη, Θεματική Περιοχή: Φιλαναγνωσία
- Τίτλος μαθήματος: «Γνωρίζοντας τον Αίσωπο και τους αισώπειους μύθους»
- Διάρκεια: 2 μαθήματα, 4 διδακτικές ώρες

- Μέθοδος διδασκαλίας:
 - Μέθοδος κατάκτησης εννοιών
 - Μετωπική
 - Διάλεξη – διάλογος
- Πορεία διδασκαλίας:
 - 1) Αφόρμηση + εισαγωγή – ενημέρωση σχετικά με το διδακτικό αντικείμενο
 - 2) Προσφορά + επεξεργασία * (μετά την παρουσίαση του εκάστοτε μύθου, υπάρχουν ερωτήσεις επεξεργασίας, ανάλυσης και κατανόησης του μύθου)
 - 3) Ανακεφαλαίωση + εμπέδωση + αξιολόγηση * (αφού έχει προηγηθεί το βήμα 2), η προσφορά και επεξεργασία όλων των μύθων, ακολουθούν ανακεφαλαιωτικές – ψυχαγωγικές δραστηριότητες πάνω στους μύθους: σταυρόλεξο, κρυπτόλεξο, ακροστιχίδα, αντιστοίχιση του κάθε μύθου με το σωστό επιμύθιο, που βοηθούν στην αφομοίωση της νέας γνώσης. Από το πώς ανταποκρίνονται οι μαθητές στις δραστηριότητες αυτές, μπορούμε να εξάγουμε συμπεράσματα για την αποτελεσματικότητα της διδασκαλίας).
- Γενικός στόχος διδασκαλίας:

Οι μαθητές να έρθουν σε επαφή με τον Αίσωπο και τους μύθους του Αισώπου.
- Ειδικοί στόχοι διδασκαλίας:
 - Να γνωρίζουν οι μαθητές βασικές πληροφορίες για τον Αίσωπο, δηλαδή πότε έζησε, ποια ήταν η καταγωγή του, ότι θεωρείται ο «πατέρας της μυθολογίας».
 - Ποιοι αποτελούν τους βασικούς ήρωες στους αισώπειους μύθους και ποια είναι η ιδιοτυπία των αισώπειων μύθων.
 - Ποια είναι η πρόθεση των αισώπειων μύθων.
 - Γιατί οι αισώπειοι μύθοι είναι διαχρονικοί.

- Να γνωρίσουν οι μαθητές 5 αισώπειους μύθους: 1) αλεπού και τράγος, 2) λιοντάρι και ποντικός, 3) ο άντρας που έκοβε ξύλα και ο Ερμής, 4) σκύλοι δύο, 5) γεωργός και πελαργός.
- Να διακρίνουν το επιμύθιο και την αλληγορία κάθε μύθου.
- Να εμπλουτίσουν το λεξιλόγιό τους, να στοχαστούν πάνω στους μύθους, να εκφράσουν ελεύθερα τις σκέψεις και τις ιδέες τους (ανάπτυξη εκφραστικής ικανότητας) και να δυναμώσουν τη σκέψη και την κρίση τους.

➤ Μέσα διδασκαλίας:

- Φωτοτυπικό υλικό που θα περιέχει α) το θεωρητικό μέρος του μαθήματος και β) το φύλλο εργασίας των μαθητών.
- Παρουσίαση Power Point με χρήση προβολέα.
- Πίνακας.

➤ Πηγές:

- Λαογραφική Βάση Δεδομένων του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Αιγαίου.
<http://rh-damagitos.aegean.gr/folklore/index.php>
- Μαυρόπουλος, Θ., (2005), *Αισώπειοι Μύθοι*, Θεσσαλονίκη: ΖΗΤΡΟΣ.
- Βικιπαίδεια – Η Ελεύθερη Εγκυκλοπαίδεια, (2014), «Αίσωπος».
- ΔΕΠΠΣ, Προγράμματα Σχεδιασμού και Ανάπτυξης Διαθεματικών Δραστηριοτήτων, «Ευέλικτη ζώνη».
<http://www.pi-schools.gr/programs/depps/>

I. Γνωρίζοντας τον Αίσωπο και τους Μύθους του Αισώπου· τους «Αισώπειους Μύθους» * Συνοπτική παρουσίαση στο Power Point + εκτύπωση για το αρχείο των μαθητών και τις ανάγκες του μαθήματος.

α) Ποιος ήταν ο Αίσωπος¹

Ο **Αίσωπος** ήταν αρχαίος Έλληνας μυθοποιός. Η γέννησή του τοποθετείται τον 7ο αιώνα π.Χ, η δράση του όμως τον 6ο αιώνα π.Χ. Θεωρείται ιδρυτής του λογοτεχνικού είδους που σήμερα ονομάζεται **παραβολή** ή **αλληγορία**. Είναι ο διασημότερος από τους αρχαίους μυθοποιούς, γι' αυτό και καθιερώθηκε ως ο «**πατέρας της μυθογραφίας**». Θεωρείται επίσης ο κορυφαίος της λεγόμενης **διδασκτικής μυθολογίας**. Δεν έγραψε κανέναν από τους μύθους, αλλά τους διηγόταν **προφορικά**.

β) Βίος ή Μυθιστορία του Αισώπου²

Ο Αίσωπος είναι συγγραφέας του 6^{ου} προχριστιανικού αιώνα, αλλά τα βιογραφικά του στοιχεία κυμαίνονται μεταξύ ιστορίας και μύθου, δηλαδή αποτελούν σύμπλεγμα ιστορικών στοιχείων με φανταστικές διηγήσεις.

Η μυθιστορία του Αισώπου, λοιπόν, έχει ως εξής. Ο Αίσωπος καταγόταν από τη Θράκη ή από τη μικρασιατική Φρυγία. Ήταν δούλος και αγοράστηκε από το Σάμιο φιλόσοφο Ξάνθο, που στη συνέχεια τον πούλησε στον επίσης Σάμιο σοφό Ιάδμονα. Αυτός εκτιμώντας τις πνευματικές ικανότητες του Αισώπου τον απελευθέρωσε. Ως απελεύθερος είχε μεγάλη εκτίμηση στη Σάμο, πήγε στις Σάρδεις, όπου συναντήθηκε με το βασιλιά Κροίσο και τον Αθηναίο ποιητή και νομοθέτη Σόλωνα στο συμπόσιο των «Επτά Σοφών», όπου με την ευφυολογία του άσκησε έλεγχο στους λόγους τους.

Σύμφωνα με την περιγραφή της εξωτερικής του εμφάνισης, ο Αίσωπος παρουσιάζεται με πλήθος σωματικών ελαττωμάτων: «εξασθενημένος για δουλειά, κοιλαράς, με κεφάλι που προεξείχε, πλακουτσομούτης, βρωμερός, μαύρος, στραβοπόδαρος, με κοντό βραχίονα, κουτσός, με μουστάκι, «με σφάλμα που προδηλώνεται». Εκτός από αυτά είχε κι ένα ελάττωμα μεγαλύτερο από τη δυσμορφία του: την αφωνία του· ήταν και ξεδοντιασμένος και δεν μπορούσε να λέει τίποτε.

Όμως τα σωματικά αυτά μειονεκτήματα καλύπτονταν από πνευματικά χαρίσματα· έδωσε λύσεις σε πολλά προβλήματα άλλων ή δικά του.

Ενδιαφέρουσες είναι και οι πληροφορίες της «βιογραφίας» για το θάνατό του. Ο Αίσωπος, λοιπόν, πήγε κάποτε από τη Βαβυλώνα στους Δελφούς και κακολογούσε τους κατοίκους ότι ήταν δούλοι σαν τους πατέρες τους, επειδή δε δούλευαν, αλλά περίμεναν να ζήσουν από διάφορες προσφορές στο Θεό. Εκείνοι προσβεβλημένοι και

¹ Βικιπαίδεια – Ελεύθερη Εγκυκλοπαίδεια, 2014, Αίσωπος, διαδίκτυο.

² Μαυρόπουλος, 2005:13-16.

φοβούμενοι ότι θα δυσφημιστούν, του οργάνωσαν σκευωρία: έκρυψαν στις αποσκευές του μια χρυσή φιάλη του ναού και, όταν ο Αίσωπος έφυγε για τη Φωκίδα, τον συνέλαβαν στο δρόμο σαν ύποπτο, τον γύρισαν στην πόλη τους και «αποκάλυψαν» την κλοπή. Έπειτα τον καταδίκασαν σε θάνατο και τον σκότωσαν ρίχνοντάς τον σε γκρεμό από τον Υάμπειο βράχο (Παρνασσός). Εκείνος πεθαίνοντας τους καταράστηκε. Αμέσως ενέσκηψε λοιμός στην πόλη. Για να απαλλαγούν από αυτόν, οι Δέλφιοι δέχτηκαν τον χρησμό του Δία, ότι έπρεπε να εξιλεώσουν το θάνατο του Αισώπου· τότε έσπευσαν πολλοί από ελληνικές περιοχές και από τη Βαβυλώνα διεκδικώντας τη σχετική αποζημίωση.

γ) Οι Αισώπειοι Μύθοι³

Το corpus, δηλαδή το «σώμα» των αισώπειων μύθων περιλαμβάνει περισσότερα από τέσσερις εκατοντάδες κείμενα. Τα κείμενα αυτά, με λίγες μόνο εξαιρέσεις, είναι σύντομες διηγήσεις και ως προς τη μορφολογία τους γραμμένα σε πεζό αφηγηματικό λόγο ή διάλογο.

Σ' αυτές τις διηγήσεις δρουν και μιλούν διάφορα όντα της στεριάς, του νερού ή του αέρα και λιγότερο συχνά άνθρωποι, θεοί ή φυτά. Εδώ έγκειται και η **ιδιοτυπία των αισώπειων μύθων**. Ότι, δηλαδή, ενώ παρελαύνουν μπροστά στα μάτια μας ζώα, ερπετά, ψάρια, πουλιά, δέντρα, φυτά, τα οποία δρουν και εκφράζονται με ανθρώπινο λόγο, εμείς αφηνόμαστε στο περιεχόμενό τους, δε λειτουργεί η αντίδρασή μας ότι μας δίνονται καταστάσεις που δεν μπορεί να είναι πραγματικές και δεχόμαστε αβίαστα τη συμβατικότητα του περιεχομένου τους.

Γενικό χαρακτηριστικό των αισώπειων μύθων είναι ότι τη σύντομη διήγησή τους ακολουθεί ένα συντομότερο «επιμύθιο», δηλαδή ένα συμπέρασμα εύπεπτο, συνήθως, για τον αναγνώστη ανεξάρτητα από την ηλικία του. Σε κάποιες περιπτώσεις το «επιμύθιο» λείπει, αλλά η παραστατική διήγηση που έχει προηγηθεί το καθιστά αυτονόητο (υπάρχουν βέβαια και «επιμύθια» σε κάποιους μύθους που δε θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν εύστοχα).

Οι αισώπειοι μύθοι συνδυάζουν το τερπνό με το ωφέλιμο, είναι χαριτωμένες αφηγήσεις και ενέχουν διδακτικά συμπεράσματα. Η δημιουργία τους γίνεται με την πρόθεση να διδάξει, άμεσα ή έμμεσα. Έτσι, ανεξάρτητα από την ηλικία του, ο αναγνώστης **αναγνωρίζει στους μύθους αυτούς δεδομένα της κοινωνικής ζωής των ανθρώπων και καταστάσεις πραγματικές, που απεικονίζονται με τη δράση άλλων έμβιων όντων**. Υποβάλλεται σε κάποια πνευματική διαδικασία και παρακινείται στην αναζήτηση νοημάτων που κρύβονται πίσω από την επιφανειακή κυριολεξία της διήγησης.

³ Μαυρόπουλος, 2005:25-28.

δ) Προέλευση και Διαχρονικότητα των «Αισώπειων Μύθων»⁴

Η πρώτη μυθογραφική αναφορά, όπου έμβια όντα της φύσης παίζουν κάποιο ρόλο, που αποδίδει συμβολιστικά αντίστοιχες ενέργειες ανθρώπων, συναντάται στον «πατέρα του διδακτικού έπους» Ησίοδο (που γεννήθηκε και έζησε γύρω στο 700 π.Χ.), στο ποιητικό σύνθεμά του «Έργα και Ημέραι», όπου διαβάζουμε (στ. 203-212) μια ενδιαφέρουσα διήγηση για ένα γεράκι και ένα αηδόνη:

*Έτσι γεράκι μίλησε σ' αηδόνη στολισμένο
στο λαιμό ψηλά στα νέφη στα νύχια έχοντάς το·
παραπονεμένο αυτό, με γαμψά τρυπημένο
νύχια, θρηνούσε· κι εκείνο δεσποτικά του είπε:
«Κακότυχο, γιατί μιλάς; Πιο δυνατός που σ' έχει·
κι αν είσαι τραγουδιστής, θα πας όπου σε πάω·
θα σε φάω, αν το θέλω, ή θα σε λευτερώσω.
Όποιος θέλει μ' ανώτερους να τα βάζει δεν έχει
μυαλό· δε νικά και ντροπές και πόνους πολλούς έχει.»
Έτσι είπε το γοργόφτερο, πλατύφτερο γεράκι.*

Στο μύθο αυτό, καθώς και στους άλλους μύθους που από τότε και μετά εμφανίζονται σε έργα αρχαίων συγγραφέων και που είναι γνωστοί με τον όρο «**αἰῖνοι**», είναι ευδιάκριτο ένα πολύ ενδιαφέρον στοιχείο, ότι δηλαδή με αυτούς ασκείται κοινωνική κριτική: οι κοινωνικά αδύναμοι διαμαρτύρονται κατά των κοινωνικά ισχυρών.

Οι αισώπειοι μύθοι, όπως και οι διάφορες λαϊκές αφηγήσεις (αἰῖνοι, απόλογοι, μύθοι, παραμύθια) έχουν την τάση να μεταναστεύουν, να κυκλοφορούν από λαό σε λαό σε λαό, όσο κανένα άλλο γραμματειακό είδος. Είναι φυσικό οι αρχαίοι Έλληνες να πήραν τέτοιες αφηγήσεις από ασιατικούς λαούς και ο Αίσωπος να είναι ένας μεταφορέας διδακτικών μύθων στον ελληνικό χώρο· ίσως να ήταν ο επιδέξιος αφηγητής των περισσότερων, αν όχι όλων, από τους «αισώπειους μύθους». Αυτοί, όπως φαίνεται από αναφορές που υπάρχουν σε συγγραφείς του 5^{ου} και 6^{ου} προχριστιανικού αιώνα (Ηρόδοτο, Αριστοφάνη, Πλάτωνα, Ξενοφώντα, κ.α.) ήταν γνωστοί στον ελληνικό χώρο, αλλά δεν είχαν καταγραφεί. Επομένως, το επίθετο «αισώπειος» πρέπει να εκλαμβάνεται (χωρίς να είναι εύκολη η διάκριση αυτή) αλλού ως έργο του Αισώπου και αλλού ως μίμηση του δικού του τρόπου γραφής.

Το γεγονός ότι οι «αισώπειοι μύθοι» με την αυτοτέλειά τους στο corpus των έργων που αποδίδονται στον Αίσωπο ή με τις πολυάριθμες διασκευές τους (μορφή εικονογραφημένων παραμυθιών, κινουμένων σχεδίων, κ.α.), έθρεψαν και τρέφουν πολλές γενιές, είναι αδιάψευστα στοιχεία της αξίας τους. Αυτό οφείλεται αφενός στο ψυχαγωγικό τους όφελος και αφετέρου στα διαχρονικά μηνύματα που περνούν. Η διαχρονικότητά τους εντοπίζεται και στις φραστικές διατυπώσεις τους, αυτούσιες,

⁴ Μαυρόπουλος, 2005:12, 17, 26-27.

μεταφρασμένες ή διασκευασμένες, που κυκλοφορούν στο επίπεδο του προφορικού λόγου ως κατασταλάγματα βιοτικών ή πνευματικών εμπειριών (νεοελληνικές ρήσεις).

II. Διδασκαλία Αισώπειων Μύθων

- **Ανάγνωση – παρουσίαση.** 1^{ος} μύθος: **Αλεπού και Τράγος**.^{*} Παρουσίαση σε Power Point + εκτύπωση για το αρχείο των μαθητών και τις ανάγκες του μαθήματος.

Μια αλεπού που έπεσε σ' ένα πηγάδι αναγκαστικά έμεινε εκεί, επειδή δεν μπορούσε ν' ανεβεί. Ένας τράγος που υπέφερε από δίψα, μόλις έφτασε κοντά στο ίδιο πηγάδι, την είδε και τη ρώτησε αν το νερό του πηγαδιού είναι καλό. Εκείνη παίρνοντας χαρά μέσα στη δυστυχία της παίνεψε πολύ το νερό λέγοντας ότι είναι καλό και τον συμβούλεψε να κατεβεί. Εκείνος, δίχως να το σκεφτεί, εξαιτίας μόνο της επιθυμίας του κατέβηκε στο πηγάδι και, όταν έσβησε τη δίψα του, μαζί με την αλεπού έψαχνε τρόπο να ανεβεί. Η αλεπού τότε είπε στον τράγο ότι επινόησε κάτι χρήσιμο για τη σωτηρία και των δυο τους: «Αν δηλαδή θέλεις να στηρίξεις τα μπροστινά πόδια σου στον τοίχο του πηγαδιού γέρνοντας τα κέρατά σου, θα ανεβώ εγώ από τη ράχη σου και θα ανεβάσω κι εσένα.» Όταν εκείνος πρόθυμα άκουσε και τη δεύτερη συμβουλή της, η αλεπού πήδησε από τα πόδια του, ανέβηκε στη ράχη του, στηρίχτηκε στα κέρατά του, έφτασε στο στόμιο του πηγαδιού και άρχισε να φεύγει. Όταν ο τράγος άρχισε να την κατηγορεί ότι παραβίασε τη συμφωνία τους, εκείνη γύρισε και του είπε: «Εσύ, αν είχες τόσο μυαλό, όσες τρίχες έχεις στο πηγούνι σου, δε θα είχες κατεβεί, προτού εξετάσεις το ανέβασμά σου».

- **Συζήτηση στην τάξη - ερωτήσεις για την κατανόηση και εμπέδωση του κειμένου**

1) Ποιο είναι το ηθικό δίδαγμα του μύθου που διαβάσαμε / τι θέλει να μας πει ο μύθος; ^{*} Αφήνουμε τους μαθητές να πουν τις ιδέες τους και καθοδηγούμε όπου χρειάζεται. Σημειώνουμε στο φυλλάδιο εργασίας.

- Π.χ. όταν κάτι μας φαίνεται «ωραίο» εκ πρώτης όψεως, δεν πρέπει να το κάνουμε ή να το τολμάμε, αν δεν έχουμε σκεφτεί πρώτα σε τι θα μας ωφελήσει και αν θα μας βγει σε καλό ή κακό.
- Προσέχουμε τι μας λένε οι άλλοι και τι μας προτείνουν, γιατί όσο ωραίο και να ακούγεται αυτό που μας προτείνουν, ίσως ο σκοπός τους είναι να μας κάνουν κακό.

2) Αναφέρουμε παραδείγματα που μπορεί να μας τύχουν ή που μας έχουν τύχει στην καθημερινή μας ζωή και που μας παραπέμπουν στον συγκεκριμένο μύθο.

* Προφορική ερώτηση. Οι μαθητές τη βλέπουν στο Power Point και στο φυλλάδιο εργασίας τους.

- 3) α) Ποια είναι τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του τράγου με βάση τη φύση, τη σκέψη και τη συμπεριφορά του; (π.χ. αφελής, απερίσκεπτος, παρορμητικός, ανυποψίαστος). β) Ποια είναι τα αντίστοιχα χαρακτηριστικά της αλεπούς; (π.χ. πονηρή, ύπουλη, δόλια, ατομίστρια). * Οι μαθητές εκφράζονται ελεύθερα περιγράφοντας τους πρωταγωνιστές με φράσεις και επίθετα, τα οποία σημειώνουν στο φυλλάδιο εργασίας. Συμπληρώνουν με αυτά που προτείνει ο/η δάσκαλος/α.

- **Ανάγνωση – παρουσίαση.** 2^{ος} μύθος: **Λιοντάρι και Ποντικός.** * Παρουσίαση σε Power Point + εκτύπωση για το αρχείο των μαθητών και τις ανάγκες του μαθήματος.

Καθώς κοιμόταν ένα λιοντάρι, όρμησε στο στόμα του ένας ποντικός. Αυτό ξύπνησε, τον έπιασε και ετοιμαζόταν να τον φάει. Ο ποντικός το παρακάλεσε να μην τον φάει λέγοντας ότι, αν σωθεί, θα του ανταποδώσει μια μεγάλη χάρη. Το λιοντάρι γέλασε και τον άφησε. Συνέβη, λοιπόν, ύστερα από λίγο, να σωθεί με χάρη που του έκανε ο ποντικός. Όταν, δηλαδή, το έπιασαν κάποιοι κυνηγοί και το έδεσαν με σκοινί σε κάποιο δέντρο, τότε ο ποντικός ακούγοντάς το να στενάζει πήγε, άρχισε να τρώει γύρω – γύρω το σκοινί και, όταν το έλυσε, είπε: «Εσύ λοιπόν τότε γέλασες με εμένα, επειδή δεν περίμενες να έχεις ανταπόδοση από μένα. Τώρα να ξέρεις ότι μπορούν και οι ποντικοί να ανταποδίδουν χάρη.»

- **Συζήτηση στην τάξη - ερωτήσεις για την κατανόηση και εμπέδωση του κειμένου**

- 1) Ποιο είναι το ηθικό δίδαγμα του μύθου που διαβάσαμε / τι θέλει να μας πει ο μύθος; * Αφήνουμε τους μαθητές να πουν τις ιδέες τους και καθοδηγούμε όπου χρειάζεται. . Σημειώνουμε στο φυλλάδιο εργασίας.

● Π.χ. ο καθένας, μικρός ή μεγαλύτερος, ισχυρός ή πιο αδύναμος, έχει να προσφέρει τις δικές του ιδιαίτερες ικανότητες και τα δικά του ξεχωριστά χαρίσματα.

- 2) Αναφέρουμε παραδείγματα που μπορεί να μας τύχουν ή που μας έχουν τύχει στην καθημερινή μας ζωή και που μας παραπέμπουν στον συγκεκριμένο μύθο.

* Προφορική ερώτηση. Οι μαθητές τη βλέπουν στο Power Point και στο φυλλάδιο εργασίας τους.

- 3) α) Ποια είναι τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του λιονταριού με βάση τη φύση, τη σκέψη και τη συμπεριφορά του; (π.χ. υπερήφανο, επιβλητικό, ειρωνικό, αγέρωχο). β) Ποια είναι τα αντίστοιχα χαρακτηριστικά του ποντικού; (π.χ.

αδύναμο, τρομαγμένο, σοφό, διορατικό). * Οι μαθητές εκφράζονται ελεύθερα περιγράφοντας τους πρωταγωνιστές με φράσεις και επίθετα, τα οποία σημειώνουν στο φυλλάδιο εργασίας. Συμπληρώνουν με αυτά που προτείνει ο/η δάσκαλος/α.

■ **Ανάγνωση – παρουσίαση. 3^{ος} μύθος: Ο Άντρας που Έκοβε Ξύλα και ο Ερμής.**

* Παρουσίαση σε Power Point + εκτύπωση για το αρχείο των μαθητών και τις ανάγκες του μαθήματος.

Κάποιος που έκοβε ξύλα δίπλα σε κάποιον ποταμό, έχασε το τσεκούρι του. Γεμάτος αμηχανία, λοιπόν, κάθισε κοντά στην όχθη και οδυρόταν. Ο Ερμής έμαθε την αιτία, λυπήθηκε τον άνθρωπο, χώθηκε στον ποταμό, έβγαλε έξω ένα χρυσό τσεκούρι και τον ρώτησε αν είναι αυτό που έχασε. Όταν εκείνος είπε ότι δεν είναι αυτό, ξανακατέβηκε στον ποταμό και έφερε πάνω ένα ασημένιο τσεκούρι. Όταν εκείνος είπε ότι κι αυτό δεν είναι το δικό του τσεκούρι, κατέβηκε για τρίτη φορά και έφερε πάνω εκείνο που ήταν δικό του. Όταν εκείνος είπε ότι αληθινά είναι αυτό που έχει χαθεί, ο Ερμής αναγνώρισε τη δικαιοσύνη του και του δώρισε όλα τα τσεκούρια. Εκείνος πήγε στους φίλους του και τους διηγήθηκε όσα είχαν συμβεί. Ένας από αυτούς σκέφτηκε να κάνει τα ίδια, πήγε κοντά στον ποταμό και επίτηδες, άφησε να πέσει στη ροή του η αξίνα του και καθόταν κι έκλαιγε. Λοιπόν, εμφανίστηκε και σε εκείνον ο Ερμής και, όταν έμαθε την αιτία του θρήνου του, κατέβηκε, έβγαλε έξω μια χρυσή αξίνα και ρώτησε αν έχασε αυτή. Όταν αυτός με ευχαρίστηση είπε «ναι, αληθινά, αυτή είναι», ο Θεός μίσησε την τόσο μεγάλη αδιαντροπιά του και όχι μόνο κράτησε εκείνη, αλλά και δεν του έδωσε πίσω τη δική του.

■ **Συζήτηση στην τάξη - ερωτήσεις για την κατανόηση και εμπέδωση του κειμένου**

1) Ποιο είναι το ηθικό δίδαγμα του μύθου που διαβάσαμε / τι θέλει να μας πει ο μύθος; * Αφήνουμε τους μαθητές να πουν τις ιδέες τους και καθοδηγούμε όπου χρειάζεται. Σημειώνουμε στο φυλλάδιο εργασίας.

● Π.χ. Ο ειλικρινής και δίκαιος άνθρωπος αμείβεται στη ζωή του και ο Θεός τον βοηθά, ενώ, ο πονηρός άνθρωπος που εκμεταλλεύεται καταστάσεις και προβαίνει σε σκοπιμότητες, κάποια στιγμή θα τιμωρηθεί και ο Θεός θα του αφαιρέσει όσα κατέκτησε με δόλο.

2) Αναφέρουμε παραδείγματα που μπορεί να μας τύχουν ή που μας έχουν τύχει στην καθημερινή μας ζωή και που μας παραπέμπουν στον συγκεκριμένο μύθο.

* Προφορική ερώτηση. Οι μαθητές τη βλέπουν στο Power Point και στο φυλλάδιο εργασίας τους.

3) α) Ποια είναι τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του άντρα που έκοβε ξύλα με βάση τη σκέψη και τη συμπεριφορά του; (π.χ. αυθόρμητος, τίμιος, ενάρετος, ειλικρινής). **β) Ποια είναι τα αντίστοιχα χαρακτηριστικά του φίλου του;** (π.χ. πανούργος, υποκριτής, ανειλικρινής, θεομπαίχτης). **γ) Πώς συμπεριφέρεται ο Ερμής στον πρώτο και πώς στον δεύτερο; Γιατί;** (στον 1^ο: π.χ. εύσπλαχνος, συμπονετικός, γενναιόδωρος, απλόχερος & στον 2^ο: τιμωρός, διώκει την υποκρισία και το ψέμα) * Οι μαθητές εκφράζονται ελεύθερα περιγράφοντας τους πρωταγωνιστές με φράσεις και επίθετα, τα οποία σημειώνουν στο φυλλάδιο εργασίας. Συμπληρώνουν με αυτά που προτείνει ο/η δάσκαλος/α.

■ **Ανάγνωση – παρουσίαση.** 4^{ος} μύθος: **Σκύλοι Δύο.** * Παρουσίαση σε Power Point + εκτύπωση για το αρχείο των μαθητών και τις ανάγκες του μαθήματος.

Ο νομοθέτης Λυκούργος, επειδή ήθελε από τον προηγούμενο τρόπο ζωής να μεταφέρει τους πολίτες σε σωφρονέστερη τάξη ζωής και να τους εξοπλίσει με την ιδιότητα της καλοκαγαθίας (διότι ήταν αβροδίατοι), ανέθρεψε δύο σκυλάκια που κατάγονταν από τον ίδιο πατέρα και από την ίδια μητέρα. Το ένα το συνήθισε σε λαίμαργη κατάσταση αφήνοντάς το στο σπίτι. Το άλλο το έπαιρνε και το άσκησε σε κυνήγια. Έπειτα, οδηγώντας τα στη συνέλευση του λαού, τοποθέτησε λεκάνες και κάποιες λιχουδιές και άφησε κι ένα λαγό. Όταν το ένα όρμησε σε ό,τι ήταν συνηθισμένο και το άλλο έπιασε το λαγό, είπε: «Βλέπετε, συμπολίτες, ότι, ενώ έχουν την ίδια καταγωγή, στην ανάπτυξη της ζωής τους βγήκαν πολύ διαφορετικά μεταξύ τους και ότι η άσκηση για τα καλά είναι πιο δημιουργική από τη φύση». Έτσι, απέδειξε πόσο η αγωγή συντελεί προς τα καλύτερα και προς τα χειρότερα και συμπλήρωσε λέγοντας: «Λοιπόν, συμπολίτες, εμάς καθόλου δε μας ωφελεί η καλή καταγωγή, που θαυμάζεται από πολλούς, και το ότι καταγόμαστε από τον Ηρακλή, αν δεν κάνουμε εκείνα που εξαιτίας τους εκείνος έχει γίνει πιο ένδοξος απ' όλους τους ανθρώπους και φάνηκε ότι έχει καλύτερη διαγωγή· δηλαδή με το να ασκούμαστε και να μαθαίνουμε τα καλά σε όλη τη ζωή μας».

■ **Συζήτηση στην τάξη - ερωτήσεις για την κατανόηση και εμπέδωση του κειμένου**

1) Ποιο είναι το ηθικό δίδαγμα του μύθου που διαβάσαμε / τι θέλει να μας πει ο μύθος; * Αφήνουμε τους μαθητές να πουν τις ιδέες τους και καθοδηγούμε όπου χρειάζεται. Σημειώνουμε στο φυλλάδιο εργασίας.

• Π.χ. Ο χαρακτήρας που διαμορφώνουμε (π.χ. το αν είμαστε ενάρετοι ή ραδιούργοι, ικανοί, δραστήριοι ή ανίκανοι, σκληροί) είναι αποτέλεσμα αυτών που μαθαίνουμε στη ζωή μας και της αγωγής - εκπαίδευσης που μας παρέχεται. • Γινόμαστε άξιοι άνθρωποι με το να ασκούμαστε και να μαθαίνουμε τα καλά σε όλη τη ζωή μας και όχι με το να υπερηφανευόμαστε για την όποια μας καταγωγή.

2) Αναφέρουμε παραδείγματα που μπορεί να μας τύχουν ή που μας έχουν τύχει στην καθημερινή μας ζωή και που μας παραπέμπουν στον συγκεκριμένο μύθο.

* Προφορική ερώτηση. Οι μαθητές τη βλέπουν στο Power Point και στο φυλλάδιο εργασίας τους.

3) α) Πώς θα περιγράφατε το πρώτο σκυλί με βάση την εκπαίδευση που του έδωσε ο νομοθέτης Λυκούργος; (π.χ. καλομαθημένο, απολαμβάνει παθητικά όσα χρειάζεται, χωρίς να χρειαστεί να κινητοποιηθεί για να τα αποκτήσει) **β) Το δεύτερο σκυλί αντίστοιχα;** (π.χ. βρίσκεται σε εγρήγορση και σε ετοιμότητα να βρει μόνο του την τροφή του, δεν του παρέχεται τίποτα έτοιμο, επιβιώνει ανεξάρτητα, αυτόνομα). **γ) Πώς πιστεύετε ότι πρέπει να συμπεριφερόμαστε ώστε να είμαστε σωστοί και ικανοί άνθρωποι στη ζωή μας;** (π.χ. να είμαστε δραστήριοι, να ασκούμε το μυαλό και το σώμα μας, να είμαστε επιμελείς στα μαθήματά μας, να έχουμε καλή συμπεριφορά, να μην τα περιμένουμε όλα έτοιμα από τους γονείς μας, να συμμετέχουμε και να βοηθάμε στις δουλειές του σπιτιού)

* Οι μαθητές εκφράζονται ελεύθερα σημειώνοντας λίγα λόγια στο φυλλάδιο εργασίας.

■ **Ανάγνωση – παρουσίαση. 5^{ος} μύθος: Γεωργός και Πελαργός.** * Παρουσίαση σε Power Point + εκτύπωση για το αρχείο των μαθητών και τις ανάγκες του μαθήματος.

Κάποιος γεωργός έστησε παγίδες στο χωράφι του. Πιάνοντας γερανούς που του χαλούσαν το σπόρο είχε πιάσει μαζί τους κι έναν πελαργό. Εκείνος κουτσαίνοντας τον παρακαλούσε να τον αφήσει και του έλεγε: «Δεν είμαι γερανός, είμαι πελαργός, ζωό πολύ θεοσεβούμενο, που τιμώ τον πατέρα μου και δουλεύω. Δες το χρώμα μου, ότι δεν είναι όμοιο με τους γερανούς». Αυτός του είπε: «Δε ξέρω τι λες. Εγώ μ' όποιους σ' έχω πιάσει, μ' αυτούς μαζί θα σε σκοτώσω».

1) Ποιο είναι το ηθικό δίδαγμα του μύθου που διαβάσαμε / τι θέλει να μας πει ο μύθος; * Αφήνουμε τους μαθητές να πουν τις ιδέες τους και καθοδηγούμε όπου χρειάζεται. Σημειώνουμε στο φυλλάδιο εργασίας.

- Π.χ. Δεν πρέπει να συναναστρεφόμαστε με ανθρώπους που δεν φέρονται σωστά, γιατί θα έχουμε την ίδια μοίρα μ' αυτούς.

2) Αναφέρουμε παραδείγματα που μπορεί να μας τύχουν ή που μας έχουν τύχει στην καθημερινή μας ζωή και που μας παραπέμπουν στον συγκεκριμένο μύθο.

* Προφορική ερώτηση. Οι μαθητές τη βλέπουν στο Power Point και στο φυλλάδιο εργασίας τους.

3) α) Γιατί ο πελαργός «την πάτησε» και τελικά τον σκότωσε ο γεωργός, παρ' όλα του τα επιχειρήματα; (π.χ. Ο πελαργός την πάτησε γιατί δεν σκέφτηκε ότι με το να βρίσκεται στο ίδιο μέρος με τους γερανούς, που κάνανε ζημιές, θα θεωρούνταν ότι κάνει κι αυτός τα ίδια. Έτσι, όσα επιχειρήματα και να έλεγε στον γεωργό, ήταν αδύνατο να τον μεταπείσει, με αποτέλεσμα ο γεωργός να τον σκοτώσει μαζί με τους υπολοίπους.) **β) Ο μύθος παραπέμπει έμμεσα στη λαϊκή παροιμία «δείξε μου τους φίλους σου, να σου πω ποιος είσαι». Τι σημαίνει αυτό;** (π.χ. αυτό σημαίνει ότι, όποιος δει τους φίλους μας, βγάζει συμπεράσματα και για εμάς τους ίδιους, γιατί για να διαλέξουμε τους φίλους μας σημαίνει ότι έχουμε κοινά στοιχεία με αυτούς.) * Οι μαθητές εκφράζονται ελεύθερα σημειώνοντας λίγα λόγια στο φυλλάδιο εργασίας.

III. Ανακεφαλαιωτικές – Ψυχαγωγικές Δραστηριότητες Πάνω στους Μύθους

A) Συμπληρώστε το σταυρόλεξο * Το δίνουμε στα παιδιά άλυτο στο φύλλο εργασίας τους.

1. Ευκολοπιστος, απονήρευτος.

2. Συντελεί στη διαμόρφωση του καλότερου αλλά και του χειρότερου χαρακτήρα.

3. ΛΙΟΝΤΑΡΙ

4. ΠΗΓΑΔΑΙΟ

5. ΤΙΜΟΝΕΡ

6. ΘΕΣΜΟΠΟΙΗΤΗΣ

7. ΥΠΕΡΦΑΝΕΙΑ

8. ΦΙΛΟΛΟΓΟΣ

9. ΑΒΡΟΔΙΟΤΟ

10. ΠΕΛΑΡΓΟΣ

11. ΑΓΩΓΗ

3. Ο ποντικός έκανε χάρη στο.....
4. Εκεί παρέσυρε η αλεπού τον τράγο.
5. Τον βοήθησε ο Ερμής γιατί είδε ότι ήταν.....
6. Αυτός που εμπαίζει το Θεό και τα θεία, που αδίστακτα εξαπατά τον καθένα χωρίς να σέβεται τίποτα.
7. Το λιοντάρι είναι από τη φύση του καμαρωτό, ή αλλιώς.....
8. Όταν τους βλέπουν οι γύρω μας συμπεραίνουν πράγματα και εμάς.
9. Που ζει ή που έχει ανατραφεί με όλες τις ανέσεις· καλομαθημένος, λεπτεπίλεπτος.
10. Την «πάτησε» μαζί με τους γερανούς.
11. Ποια είναι η 11^η λέξη;

B) Στο ακόλουθο κρυπτόλεξο να βρείτε τις λέξεις που κρύβονται (οριζόντια, κάθετα, διαγώνια)

A	E	I	Λ	I	K	P	I	N	E	I	A
Δ	Π	Δ	I	O	P	A	T	I	K	O	Σ
I	K	E	Z	Π	T	E	I	B	Σ	P	Ω
K	Λ	N	P	T	Σ	E	K	O	Y	P	I
A	Γ	Δ	O	I	T	Λ	K	Ξ	P	A	M
I	Y	Ξ	H	Ψ	Σ	I	Δ	Ψ	Λ	Σ	Ω
O	E	Z	X	B	T	K	A	Θ	A	K	Z
Σ	Θ	P	H	N	O	Σ	E	T	Θ	H	Δ
Y	Δ	Γ	O	Δ	E	M	N	Π	H	Σ	O
N	B	Π	O	N	H	P	H	N	T	H	Θ
H	Θ	T	X	I	Γ	E	Ω	P	Γ	O	Σ
A	N	T	A	Π	O	Δ	O	Σ	H	X	Σ

1) απερίσκεπτος	7) ροή
2) πονηρή	8) δικαιοσύνη
3) ανταπόδοση	9) θρήνος
4) ποντικός	10) ειλικρίνεια
5) διορατικός	11) άσκηση
6) τσεκούρι	12) γεωργός

Γ) Συμπληρώστε την ακροστιχίδα * Οι λέξεις που πρέπει να βρουν τα παιδιά, είναι οι εξής: ποταμός, αδιαντροπιά, γερανοί, ισχυρό, δόλια, απερίσκεπτος

Π _ _ _ _ _	Από εκεί έβγαλε το τσεκούρι ο Ερμής
Α _ _ _ _ _	Απουσία ντροπής και σεμνότητας
Γ _ _ _ _ _	Έκαναν ζημιές στο χωράφι του γεωργού
Ι _ _ _ _ _	Το λιοντάρι είναι από τη φύση του
Δ _ _ _ _ _	Η αλεπού είναι
Α _ _ _ _ _	Ο τράγος έπεσε στην παγίδα της αλεπούς γιατί ήταν

Δ) Αντιστοιχίστε στους μύθους το σωστό επιμύθιο

- α) αλεπού και τράγος
Έτσι και οι μυαλωμένοι άνθρωποι πρέπει πρώτα να εξετάζουν το τέλος των πραγμάτων και έπειτα να καταπιάνονται μ' αυτά.
- β) λιοντάρι και ποντικός
Η διήγηση δείχνει ότι όσο η θεότητα βοηθά τους δίκαιους, τόσο εναντιώνεται στους άδικους.
- γ) γεωργός και πελαργός
3) Γινόμαστε άξιοι άνθρωποι με το να ασκούμαστε και να μαθαίνουμε τα καλά σε όλη τη ζωή μας και όχι με το να υπερηφανευόμαστε για την όποια μας καταγωγή.
- δ) σκύλοι δύο
Η διήγηση δείχνει ότι σε περίπτωση αλλαγής καταστάσεων και οι πολλοί δυνατοί έχουν την ανάγκη των πιο αδυνάτων.
- ε) ο άντρας που έκοβε ξύλα και ο Ερμής
Είναι ωραίο να αποφεύγεις και να μην επικοινωνείς με κακούς ανθρώπους, για να μην πέσεις στους ίδιους κινδύνους μ' αυτούς.